

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

viiij. De subiecto excommunicationis, seu quis excommunicari possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

re in ſequentibus, nunc ſatis fit breuiter hanc differentiam inter excommunicationem a ſtatu, & ab homine latam ex gloſ. & aliis citatis authoribus annotaſſe. Addimus tamen, quod licet ita ab homine ferri non debeat; lata tamen valebit, ſicut ſine monitione valida cenſetur.

22 *Septima eſt.* Quod excommunicatione generaliter lata pro futuris culpis a iure contra delinquentes non ſolum obligat eos, qui ſtatuti lati tempore reſpectu domicili ſubditi ſunt, & exteros non ſubditos intra territorium delinquentes, (nam ratione delicti quis forum fortitur, c. ſin. de fori comp. & DD. in c. 1. de capt. Barr. & alii in l. 1. C. de Summa Trin. & l. ſin. ff. de iurid. om. iud.) verum etiam eos qui futuris temporibus dum lex ipſa vim habuerit, eidem prouincia, & legi ſubditi fuerint; cum lex (vt diximus,) futura conſideret, glo. in c. A nobis. 1. in ver. non niſi ſubditi, & ibi Panorm. num. 7. & l. Atriani, C. de hære. At vero ſententia generalis lata ab homine, eos ſolum ligat, qui tempore ſententiæ ſub iudicis eam proferentis iuriſdictione continentur, eique ſubditi ſunt non autem eos, qui futuri erunt ſubditi: quia ſententia hominis poſſimum præſentia tractat, & ad tempus quo prouinciat. referenda eſt, ex Panorm. & Innoc. in d. c. A nobis, 1. qui etiam addunt hac ſententia generali non ligari non ſubditos delinquentes intra territorium eam proferentis. Hinc fit, vt ſi episcopus generali edicto excommunicet omnes, qui in ſua diœceſi in futurum commiſerint homicidium, vel qui ſcientes talem ſcripturam non manifeſtauerint; nõ niſi ſubditos eius tunc temporis exiſtentes obligabit: Quare ſi quis poſtea fiat ſubditus ratione delicti, aut etiam incola fiat ratione perſonæ, & domicili, & homicidium committat, excommunicationem non incurret, quia ſententia ſumit vires tantum incontinenti argum. l. uſusfructus, ff. de ſtip. ſeru. Panorm. in d. c. A nobis, 1. de ſent. excomm. num. 7. Couar. in c. alma mater, 1. p. §. 10. num. 2. Sylueſt. verb. excommunicatio, 2. num. 10. Tabiena, verb. excomm. 2. verſ. 10. dicendum, circa medium, hanc etiam Panorm. ſententiam tenere videtur, & expreſſe in verb. excomm. 4. verſ. Primo queritur, in fine, Vgol. de cenſ. eccl. Tab. 1. capitul. 9. §. 5. nu. 1. Henriquez libr. 13. de excommunicat. capitulo, 26. §. 2. in fine.

23 *Octaua,* eſſe poteſt ea, quam tradit glo. in cap. Romana in verb. ſententiæ, de ſent. excomm. lib. 6. Quod excommunicatione lata per Canonem, & ſtatutum archiepiſcopi in Cõcilio Prouinciali, non ſolum ligat ſubditos proprios ipſius Archiepiſcopi ratione diœceſis, quam a Suffraganeis habet diſtincta; ſed etiam ſubditos totius prouinciæ, & Suffraganeorum; arg. c. vlt. diſt. 18. & cap. Graue. de præb. & c. ſicut olim, de accuſat. At vero excommunicatione, aut alia ſententia lata ab Archiepiſcopo puta, qui unquam furtum fecerit, ſi excommunicatus, eoſ tantum ligat, qui eidem Archiepiſcopo cauſa & iure diſtinctæ diœceſis ſunt ſubiectione: Ratio eſt: quia ſicut in ſpecie non poteſt ſententia ſua Suffraganei ſui ſubditum ligare, ſic neque etiã in genere, immo multo minus, argum. c. paſtoralis, de reſcript. Cou. in c. alma mater, 1. p. §. 10. num. 1. de ſent. excomm. lib. 6.

24 *Nona eſt,* quoad poteſtatem abſoluendi. Nam ſi excommunicatione lata ſit per viam ſtatuti, & legis, poterit episcopus abſoluere a tali ſententiã, quamuis tale ſtatutum ſit cõditum ab Archiepiſcopo, vel alio: immo etiam ſi ſtatutum tale confirmatum ſit a Papa, non reſeruata abſolutione, vt habetur in c. Nuper. de ſentent. excomm. & Panorm. ibi, num. 6. & clarius in cap. graue, num. 13. de præben. gloſ. in c. ſciant cuncti, in verbo ſententiæ, de elect. lib. 6. & in c. vn. in verb. iuris, de maior. & obed. lib. 6. Felin. in c. paſtoralis, §. prætereã, de offic. ordin. Feder. conſil. 16. & eſt communis Theologorum, S. Tho. in addit. 3. par. q. 24. art. 1. Bon. 4. d. 18. in vlt. par. quæſt. 6. num. 84. Richard. 4. diſt. 18. art. 9. q. 3. ſatis fauet, licet loquatur tantum de abſolutione ab excommunicatione minori, Dur. expreſſe in 4. d. 18. q. 4. n. 7. & 8. Gabr. 4. d. 18. quæſt. 3. art. 3. dub. 6. Marr. Ledem. 2. 4. q. 26. art. 1. conclu. 3. Sotus, 4. d. 22. quæſt. 2. art. 3. conclu. 3. Henriquez libr. 13. c. 28. §. 5. ex Canonibus præter citatos, id docent Steph. Coſta, repet. in c. Romana, num. 11. de ſent. excomm. lib. 6. S. Anton. 3. par. tit. 14. cap. 77. Angelica, ver. abſolutio, 1. nume. 2. Piſanel. verb. Abſolutio, 1. in princip.

Tab. ver. Abſolutio, 2. num. 1. in fine; Nau. in Man. c. 17. n. 39. Couar. in c. alma mater, 1. par. §. 12. num. 4. vbi alios citat, & id probat, quia episcopus cõ abſolue poteſt ab excommunicatione lata a Papa, vt habetur d. c. Nuper, a fortiori etiam poterit, eſi inferioris alicuius cõſtitutione lata fuerit, etiam ſi ea cõſtitutio per Romanum Pontificem fuerit confirmata, cum Papæ confirmatio, iuriſdictionem ordinariam non tollat arg. c. 1. & 2. de conſi. viil. vel inut. 25 At vero a ſententiã excommunicationis lata ab homine, abſoluit is, qui eã tulit, vel eius ſuperior, vbi ſuperioris, ac iudicis partes exercere poteſt, non alius, niſi ex eius commiſſione, & ita a ſententiã lata per archiepiſcopum, non abſoluet episcopus, qui eã tulit, vel etiam Archiepiſcopus in caſibus, quibus iuriſdictionem propriam exercere valet inter ſubditos Suffraganeorum; aut denique ipſe Papa, argum. c. per tuas, & c. Sacro. de ſentent. excomm. & c. venerabilibus, eod. tit. lib. 6. & DD. ibi S. Tho. & alii vbi ſupra, de qua re latius ſuis in locis dicemus. Poſſentis alia differentia addi, ſed quia vel falſæ ſunt, vel ad has reduci vteunque queunt, breuitatis ergo prætermittimus.

De Subiecto excommunicationis ſeu quis excommunicari poſſit. Cap. VIII.

S Y M M A R I V M.

- 1 Homo ſingularis ſolum excommunicari poteſt, & quare hoc.
- 2 Pueri, furioſi, & doli incapaces excommunicari non poſſunt.
- 3 Amens, ſeu furioſus ob delictum ante amentiam commiſſum, non autem poſtea excommunicari poteſt.
- 4 Impuberes doli capaces a iudice ob contumaciam excommunicari non poſſunt.
- 5 Impubes quis dicendus ſit.
- 6 Non baptizatus excommunicationem iuris, aut hominis non incurrit.
- 7 Exempti priuilegio Papæ, a iuriſdictione ordinarij, excommunicari ab episcopo non poſſunt.
- 8 Mortuus excommunicari non poteſt, & quare.
- 9 Vgolinus mortuum excommunicari poſſe affirmans ab aithore reprobat.
- 10 Mortuus excommunicari poſſe, quo ſenſu aliqui authores docuerint.
- 11 Excommunicatus ſub cõditione, niſi infra certum tempus aliquid faciat, ſi intra tempus illud præfixum reoritur excommunicationis ſententiã non incurrit.
- 12 Mandans percuti clericum, ſi poſt mortem mandantis, is cui hoc mandatum erat, clericum percuſerit, non excommunicatur.
- 13 Mortuus nec excommunicari, nec excommunicare proprie valet.
- 14 Sententiã ſub cõditione lata, vt valeat, que requirantur.
- 15 Vniuerſitas, Collegium, Capitulum collectiue ſumptum, excommunicari non poteſt.
- 16 Vniuerſitatem, ſeu Collegium excommunicari non poſſe, quænam ratio ſit, latè explicatur.
- 17 Excommunicatio in Collegium, ſeu vniuerſitatem lata, an valeat, Doctorum ſententiæ.
- 18 Excommunicatio in vniuerſitatem a Summo Pontifice, vel ab Episcopo lata, quando valida cenſeri debeat, authoris opinio.
- 19 Senſus c. ſignificauit, de except. in quo dicitur Capitulum quoddam excommunicatum fuiſſe, exponitur.
- 20 Capitulum, ſeu vniuerſitas interdici poteſt, non autem excommunicari; & quæ huius ratio ſit.
- 21 Capitulum excommunicare poteſt, non excommunicari, & quamobrem.

- 22 *Papa excommunicari non potest.*
 23 *Cardinales excommunicari possunt, non solum a iure, sed etiam ab homine.*
 24 *Excommunicatio a Papa generaliter lata, etiam Cardinales delinquentes obligat.*
 25 *Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi excommunicationem, ab homine, vel a iure generaliter latam incurvunt, non autem suspensionem, aut interdictum.*
 26 *Certus esse debet homo particularis, qui excommunicari potest.*
 27 *Excommunicatus sub hac forma, Excommunicatio unum ex illis, qui tale futurum fecerunt, nihil facit, si illum unum quoniam sit, non prescripserit.*

Hactenus quis excommunicare possit breuiter exponimus, quod pari ratione quis poterit excommunicari vel a iure, vel ab homine, declarandum est. In qua materia vniuersalis regula hęc assignari solet, nimirum, quod homo singularis esse debet, qui excommunicatur. Cuius regule hæc ratio esse potest: Quia cum (vt infra dicemus) excommunicatio lata sit, vt quis corrigatur, & contumaciam suam deponat, vtique solus homo in indiuiduo, siue contumax esse potest, & delinqueret, ita solus excommunicari valet. Colligitur autem regula hæc ex S. Tho. in addit. 3. par. q. 22. art. 5. Alex. de Ales. 4. par. q. 22. memb. 1. art. 1. Bon. 4. d. 18. in vlt. par. q. 1. & q. 3. in fine. S. Anst. 3. p. tit. 2. c. 7. §. 9. Excommunicationis sententia ferenda. Martini. Ledesin. 2. q. 24. art. 6. Soto 4. d. 22. q. 2. art. 21. concl. 2. Nau. in Manu. cap. 27. num. 13. Henriquez. lib. 1. c. 1. §. 3. Vgol. de censu. eccl. Tab. 1. ca. 17. & D. D. in c. Romana, §. vniuersitatem. de sent. excomm. in lib. 6. & communis omnium sententia id ipsum confirmat. Mode neque creaturæ irrationales neque Angeli, neque demones, neque animæ rationales a corporibus separate excommunicari possunt, vt expresse testantur S. Tho. in addit. 3. par. q. 2. art. 2. ad 2. Alex. de Ales. 4. par. q. 22. memb. 1. art. 1. in fine Richard. 4. d. 18. art. 4. quest. 1. ad 1. Nau. in Manu. cap. 27. num. 13. & tom. 2. conf. 5. de sent. excomm. in nu. 1. & seq. lib. 5. Solus igitur homo singularis, & omnis homo regulariter cuiuscunque status & conditionis sit, siue clericus, siue laicus, vir, aut femina. siue liber, siue seruus sit, siue vitam publicam, siue priuatam gerat, censura excommunicationis tam ab homine, quam a iure lata, irretiri potest.

Quamuis autem omnis homo regulariter (vt diximus.) censura hac ligari possit, hoc tamen certis limitibus restiungi debet, vt vel tam esse possit.

Primo enim, cum excommunicatio culpam supponat mortalem, vtique neque pueri seu infantes, neque furiosi, seu amentes, cum rationis viua careant, & doli & contumacie incapaces sint, vlla ratione excommunicari possunt; Quod si a iudice excommunicentur, sententia, vt pote intolerabilem errorem continens nulla erit. Vnde nullus horum clericum percussens, excommunicationem incurrit, ca. si quis suadente diabolo. 17. q. 4. vt docent glo. in c. si in verb. pueris, de sentent. excomm. in Panorm. in cap. 1. nu. 2. eod. tit. Syluester. verb. excommunicatio. 6. numer. 2. Tabiena. verb. excommunicatio. 4. in prin. c. Vgol. de eccl. cens. Tab. 1. cap. 17. §. 3. nu. 3. aut vltim. aliam excommunicationem ab homine, vel a iure latam, ex eodem Panorm. in cap. ab excommunicato. num. 9. de rescript. & in c. pertuas, num. 11. de sent. excomm. citans pro hoc ca. Romana. §. vniuersitatem, vbi etiam Gemin. de excomm. lib. 6. Quod certum est, si sint aut doli incapaces, aut amentes fuerint a natiuitate. Hoc tamē quod diximus de excommunicatione sola intelligendum est; si enim vniuersitas interdicta, aut suspensa sit ab homine, vel a iure inter infantes, & amentes comprehenduntur, argum. c. si sententia, & c. si ciuitas, & cap. fin. de sentent. excomm. lib. 6. & c. Non est vobis, de sponsal. & expresse tradit. Vgol. vbi supra. num. 4. cum hæc censura leuiores sint excommunicatione maioris.

Ceterum hæc omnia quæ de amentibus diximus, vt ex-

communicari non possint, intelligi debent ob delictum commissum postquam iam amentes & furiosi facti sunt: Amentes enim qui aliquando vium rationis habuerunt, in rigore quidem propter delicta præterita commissa, vel ob contumaciam aut eam amensiam commissam, excommunicationis capaces sunt, vnde si quis dum sanus fuerit, alicui mandauit, vt clericum percuteret, & hic mandans postea in amentiam incidat, & mandatarius deinceps clericum percutiat vtique amens & infansille, ob præcedens mandatum quod furor adueniente non tollitur, sed potius in ea voluntate esse censetur, in qua ante furorem fuit, arg. p. Malores §. penult. de bap. & eius effectus. excommunicationem Canonis, si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. incurrit. Sicut etiam qui iam contumax erat, & sic affectus in amentiam incidit, quamuis a iudice excommunicari non debeat, si tamen de facto excommunicetur, valida censeri debet ob præcedentem contumaciam; vt enim habetur in l. 2. §. furiosus, ff. de iur. codicil. furiosus absentis loco habetur, absentes vero & ignorantes excommunicari possunt, vt docent glo. in cap. Apostolice, in verb. probabilis, & ibi Panorm. num. 5. de cler. excomm. ministr. Ideo autem addidi, talem, postquam in amentiam incidit, a iudice excommunicari non habere; siquidem ea est ecclesiæ pietas & mansuetudo, vt tales communiter excommunicare non soleat, cum illorum excommunicatio, ipsimet excommunicationis nihil prodesse possit, præsertim, si aliquā do lucida interualla non habeant; alijs etiam parum prederit, quin potius offenduntur ex eo quod huiusmodi amentes excommunicari videantur: cum tamen excommunicatio medicinalis ex eo solum dicatur, cap. cum medicinalis, de sentent. excomm. lib. 6. quod aut ipsi contumaci, & peccatori medelam inferat; aut saltem reliquis ecclesiæ membris medeatur. Hinc Panorm. in cap. ab excommunicato. numer. 20. de rescript. Felin. in cap. Apostolicas, & in c. Romana, de sentent. excomm. lib. 6. Ioan. Calder. repet. in c. ab excommunicato. de rescript. Paul. de Eleaza. repet. in cap. fin. de postul. prælat. Steph. Costa. repet. in cap. cum medicinalis, num. 4. de sent. excomm. Coua. in c. Alma mater, 1. par. §. 1. num. 10. post S. Th. quem præfati auctores referunt in 4. d. 18. artic. vlt. sub quest. 2. & habetur in addit. 3. par. quest. 24. art. 2. ad 2. vniuersim consensum docent, non debere iudicem excommunicationis sententiam in eum ferre, quem scit, aut verisimiliter suspicatur minime propter eam, penitentiam acturum, aut ab illa contumacia cessaturum; imo vero si postquam excommunicationis sententiam iudex in aliquem tulerit, & viderit hanc sententiam etiam iuste latam, ipsi excommunicato non solum non proficere, sed potius exinde cor ipsius indurandum magis suspicetur, illam discrete tollere debet, eumque durante etiam contumacia absolueret; quādoquidem vt Doctores scribunt ad instar boni medici, iudex se habere debet, qui si viderit medicinam infirmo non prodesse, illam omnino subtrahat, & absoluat.

Secundo, Impubes etiam doli capax, etiam si in excommunicationem iuris incidat, arg. c. 1. & c. fin. & ibi glo. in verb. pueris, de sent. excomm. eo quod delictum nouit, argu. tot. tit. de delict. pueror. a iudice tamen propter contumaciam excommunicari nequit; quandoquidem nec vim verborum præcepti iudicis, nec iudicium ordinem intelligere censetur; ideoque nec de iure citari ad defendendum, aut ad agendum potest, arg. c. si. & ibi glo. in verb. si annum. de iudic. lib. 6. & ibi Ioan. Andr. & colligitur ex l. 1. C. de falsa mon. de qua re fufius tractat Marian. Soc. sen. in ca. 1. num. 2. & in c. Nulli, num. 30. vers. 8. quæro. de sent. excomm. quem secutus est Vgol. de eccl. cens. Tab. 1. c. 17. §. 3. in fine. Est autem impubes dicendus filius dum est in aetate annorum 14. & filia in aetate 12. annorum, ff. de vulg. substitu. l. omnibus in prin. & cap. si annum, & ibi glo. in verb. quartum decimum, de iudic. lib. 6. & Arnoldus de Solerio. repet. in c. si pater filium, num. 2. de testam. & Summist. in ver. impubes.

Tertio, Cum excommunicatio gladius spiritualis sit, quo quis bonis ecclesiæ spiritualibus priuetur, vtique qui baptizatus non est in excommunicationem ab homine, vel iure latam

intra incidere nequit. Eccleſia enim vt docet Concilium Trid. ſeſſ. 14. cap. 2. in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipſam per baſiſmi ianuam fuerit ingreſſus, ſecundum illud Apoſtoli 1. Cor. 5. Quid enim mihi de ijs, qui foris ſunt, iudicare, & habetur 2. quaſt. 1. ca. multi. & ibi glo. in verb. iudicare. & in cap. Gaudemus, de diuort. vnde nec Iudeus, nec Turca excommunicatione iuris, aut hominis incurrit. S. Thom. in addit. 3. par. quaſt. 22. art. 6. ad primum. Nau. in Man. c. 27. num. 13. & in c. ita quorundam, de 10. de. not. 8. num. 7. S. Anton. 3. par. tit. 24. c. 75. §. 1. Tabien. Verb. excom. 4. Sotus, 4. d. 22. quaſt. 2. art. 2. ad ſecundum. Couar. in c. alma mater, 1. par. in princip. Henriquez lib. 13. c. 25. §. 1. Vgol. de cenſur. eccl. ca. 17. §. 5. & communis. Ideoque Iudeus, aut infidelis clericum percutiens non excommunicatur. Sed neque ob eandem rationem catechumenus vllam hominis aut iuris cenſuram incurrit, ex Nau. in Man. cap. 27. num. 13. & tract. de Iobila. c. 7. num. 48. Henriquez vbi ſupra. Hinc fit, quod licet Chriſtianiſ eccleſia; ne Iudeorum conſortio & communione vtatur, prohibere poſſit, ſub pena excommunicationis, prout conſtat. ex c. poſtulaſti. & ibi glo. in verb. pena pecuniaria, & Panorm. num. 5. de Iude. ipſos tamen Iudeos, aut Turcas, & alios non baptizatos, nec excommunicare, nec alijs eccleſiaſticis cenſuris conſtringere valet, vt praefati authores latius vbi ſupra tradunt.

7 **Quarto**, Exempti priuilegio Papae, ab Ordinatij iurisdictione; a ſolo Papa non autem ab Epifcopo, aut a legato, ſine per ſententiam, ſine per conſtitutionem excommunicari poſſunt, arg. c. cum ad quorundam, & ibi glo. in verb. non tenere, de excep. praelat. & c. 1. & c. Ne aliqui, de priuileg. lib. 6. & cap. 1. de verb. ſignif. lib. 6. Quomodo Imperator, Rex, Regina, & eorum filij ex priuilegio eximuntur, ex glo. in d. c. Ne aliqui, Henriquez, lib. 13. de excommunic. c. 25. §. 5. & idem de religioſis, qui ex priuilegio ab Ordinatiorum iurisdictione eximuntur, dicendum eſt, ſicut etiam de alijs qui huiusmodi priuilegia a Sede Apoſtolica obtulerunt. Quae omnia procedunt, etiam ſi is qui cenſuram fert, exemptionem, aut priuilegium ignoret, quicquid contrarium in hoc caſu velit Rich. 4. d. 18. art. 5. quaſt. 5. Priuilegium enim ſtatim vires ſuas ſumit, vbi de eo certior factus eſt is, cui eſt condonatum; quamuis quicquidam fert id ignoret, in cuius praedictum eſt conſeſſum, prout Innocentius Papa IV. in ca. 1. in §. Nec obſtare, de conceſſ. praeb. lib. 6. declarat. Nihil enim facit ignorantia praelati; quo minus priuilegium effectum ſuum operetur, arg. c. cum dilectus, de relig. domib. ſicut nec eius ſcientia requiritur vt priuilegium hoc concedatur. Vnde exemptus, aut priuilegium de nouo habens, etiam ſi ordinarius hoc ignorans eum excommunicet, in excommunicationem latam non incurret. c. 1. de conceſſ. praeb. li. 6.

8 **Quinto**, Mortuus proprie excommunicari non potest; Quamuis enim nonnulli eius ſententiae ſint, vt mortuos excommunicari poſſe velint, vt Rich. 4. diſt. 18. art. 5. quaſt. 4. vbi hereticos, & ſchiſmaticos, nec non qui hereticum haereditate conſtituunt, 24. quaſt. 2. cap. Sanè proferunt, & qui ſeipſos voluntarie excludunt, placuit, 23. quaſt. 5. excommunicari poſſe poſt mortem teſtatur, non vtilis ſit pena, vel medicina, ſed ad aliorum terrorem, & in criminis deſtinationem, & hunc etiam ſequitur Gab. 4. d. 18. qu. 2. art. 2. conc. 5. Coro. 4. fauet Gloſſa c. ſi quis epifcopus, in ver. poſt mortem, & ibi Panorm. nu. 3. de here. vbi epifcopus (& idem de alijs clericis dicendum putat Panor.) qui inſtituit hereticos haereditate extraneos a conſanguinitate ſua, vel etiam ſi inſtituerit conſanguineos hereticos haereditate, aut paganos poſt mortem excommunicari debet, & eadem glo. in cap. Iudei 2. in verb. permittantur, de Iudeis, & hos ſequutus Vgol. de eccl. cenſ. Tab. 1. cap. 7. §. 2. num. 3. & cap. 19. vbi eandem opinionem late probat, & contrariam oppugnat; Alij tamen mortuum proprie excommunicari non poſſe docent, ſic Alphonſus a Caſtro lib. 2. de iuſta. heret. punit. cap. 19. & c. 20. Martij. Ledefm. 2. 4. q. 26. art. 1. Couar. in c. alma mater 1. par. §. 14. num. 8. de ſent. excom. lib. 6. vbi ait eſſe communem Theologorum, & Canoniſtam ſententiam, & gloſſam & Panormitanum vbi ſupra apprehendit. Hanc etiam ſequuntur S. Anton. 3. par. tit. 24.

c. 75. §. 1. Sylueſt. verb. excommunicatio, 1. numer. 7. verſe ſciendum eſt tertio. Tabien. verb. excom. 4. in princip. Armill. verb. excomm. §. 28. Nau. in Ma. cap. 27. num. 13. Marian. Socin. ſenior, in c. mulieres, num. 23. de ſent. exco. Turſectem. 2. 4. q. 2. a princip. & ex Theologis Sotus 4. d. 22. quaſt. 2. art. 2. in fine. Henriquez, lib. 13. de excomm. cap. 25. §. 2. Qui docent id procedere tam in excommunicatione iuris, quam in hominis; nam ſolus homo ſingularis, vt communis ſententia habet a iure, vel ab homine excommunicationis capax eſt; Qui vero mortuus eſt, homo non eſt; ideoque excommunicari nequit. Deinde excommunicari non poſteſt ab homine, cum enim hominis ſententia ferri nequeat, aut ſaltem non debeat ſine prauiam monitione trina, vt ſuis locis dicetur latius, & mortuis monitio fieri non poſſit ad emendationem in futurum, vtique nec excommunicari poterit mortuus pro contumacia; cum tamen haec ferenda non ſit ab homine niſi propter contumaciam ſed neque excommunicari poſſunt pro delicto praeterito, vt ſe emendent, qua non ſunt in ſtatu emendationis, non ergo ab homine poſt mortem excommunicari valet. Nec valet quod reſpondet Vgol. vbi ſupra, excommunicatione valere, etſi praemiſſa monitio non ſit; Nam vtique id deſendi poſſit vbi cauſa non patitur moram; tamen iniuſta ſententia talis ſemper cenſetur & proinde iniuſta magis et ga mortuos habenda erit, quibus nec fieri poſteſt monitio, nec ſperari poſteſt emendatio, quae monitionis ſinis & ſcopus eſſe debet. & quamuis excommunicatio pena eſt, vt ait Vgol. ideoque poſt mortem ferri poſteſt, in pena praeteriti delicti, ad terrorem aliorum; tamen negare non poſteſt quin ſit etiam medicinalis, & ideo non niſi illis, quorum emendatio expeſtanda eſt, adhibenda erit; maxime cum eccleſia ſe potius piam matrem, quam ſeuerum iudicem oſtendere ſoleat. Quod ſi cum eodem Vgolino addas fieri poſſe, vt admonitus fuerit, dum in viuis exiſteret; dicimus in eo euentu, quod ſi non fuerit ante mortem prolata ſententia; vtique vt recte docet Sotus vbi ſupra, nec tunc proferri poterit in deſunctum, cum tunc temporis incapax eſſe cenſetur, non ſolum quia non eſt homo; ſed etiam quia vt multi tradunt, extra forum eccleſiae eſt, Dei potius quam hominis iudicio reſeruat. Siquidem excommunicandi potestas quae a Chriſto eccleſiae tradita & relicta eſt, vt Math. 18. habetur, erga ſolos viuos, & ſuper terram exiſtentes compeſt, ſecundum illud Math. 18. Quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in caelo, & quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in caelo. Sententia igitur hominis, mortuus excommunicari non poſteſt. Sed neque a iure excommunicari poſteſt mortuus, cum huiusmodi excommunicatio non niſi ob crimen feratur, mortuus autem delinquere non poſteſt. Quod ſi dicas cum Vgolino, non excommunicari ob crimen poſt mortem, ſed in vita commiſſum: facile reſpondetur, quod ſi crimen illud a iure excommunicatione damnatum fuerat, in hoc euentu non poſt mortem excommunicatur de nouo, ſed viuens excommunicationem incurerat ob prauiam iuris monitionem mortuus igitur proprie nec ab homine, nec a iure excommunicatur. Et certe qua ratione. Vgolinus vbi ſupra, §. 2. num. 2. poſt Nau. in Man. cap. 27. num. 13. affirmat, quod homo, qui mortuus eſt, ſed deinceps reuixit, iterum non moriturus, excommunicari, cenſura ve alia irriteri non poſteſt, quia vitam hanc non viuunt, atque ideo ad aliud forum pertinet; pari, immo maiori ratione idipſum de mortuo proſus, qui amplius reſuscitandus non eſt, aſſerere debet, cum talis vere nec mortalis, nec vitam hanc viuere dicatur, & ad aliud forum pertinere cenſetur.

10 **Quod** ſi aliquando legitimus mortuus aliquos excommunicatos fuiſſe, vt ex alijs locis contrariae ſententiae authores & deſenſores contendunt, illud quidem dupliciter intelligi poſteſt: Vno modo, quod fuerint declarati & iurice pronunciatu excommunicati, eo quod poſt eorum mortem dereguntur eorum peccata habentia excommunicationem annexa, quae in vita fuerunt occulta, quod frequenter fit in crimine haereſis; ſoleat enim contra eos, qui in haereſi occulta mortui eſſe deprehenduntur, libelli aſcribi, & ſententiae pronunciatu, quibus publice declarantur heretici fuiſſe, & in haereſi mortui; vnde & eorum corpora & of-

fa exhumentur, & igni traduntur, ad hæresis detestatio-
nem; & aliorum terrorem, & hoc solum Canones allati
probant. Alio modo, vt positum fit excommunicationis no-
men nõ propriè, nec de censura de qua loquimur, sed pro
maledictione, & execratione, quia solemniter & publicè si-
gnificet ecclesia se tales detestari; vnde merito eos ecclesia
& ecclesiastica sepultura priuare, aliosque pro illis publicè
orare prohibet; & ita effectu quodam secundario excom-
municationis post mortem eos punire decernit; quod ius-
tè potest. Cum enim excommunicatio duo præcipuè ope-
retur vnum, ne excommunicatus ecclesia Sacramentis, &
sacramentis vtatur; & alterum, ne Christiani suffragia pro eo
ferant, & ne ecclesiastica sepultura eum donent, vt probat-
ur in c. excommunicatos cum seq. i. q. 3. & in cap. A nobis,
2. & c. Sacris, de sent. excommun. & cap. fin. eod. tit. lib.
6. primum illum effectum, in quo propriè excommunica-
tio consistit, ad mortuum non operatur, sed solum secun-
dum. Habet enim hæc ecclesia potestatem tantum super
mortuos, vt eorum corpora sepultura ecclesiastica priuare
& ne alii pro illis offerant publicè orationes ecclesie, aut
pro illis oblationes accipiant, prohibere possit. Quæ om-
nia, non solum in eo, qui contumax, & impenitens mor-
tuus est, sed in eo etiam, qui cum contritione, & penitens
mortuus est, procedunt. Qui enim aut hominis, aut iuris
excommunicatione ligatus, etiam penitens mortem obie-
rit, quamuis apud Deum solutus sit, apud ecclesiam tamè
excommunicatione ligatus manet, quousque ab eo absolu-
atur mortuus, a quo viuus absolui potuisset; a quo prius
quam absolueretur, nec alii pro eo Missas, & publicas eccle-
sias orationes offerre, nec corpus loco sacro sepelire possit
ex Summa Astensis, par. 2. lib. 7. tit. 14. q. 4. Martino Ledes.
2. 4. quaest. 26. art. 1. Quo euentu, rectè dicit Henricus,
lib. 13. de excom. c. 2. §. 2. post Rosel. in verb. absolutio. r.
§. 3. 1. & Nauar. in Man. c. 26. num. 7. 1. & Simancha de Ca-
thol. in tit. cap. 18. num. 7. quod si in excommunicatione
restruata decessit, non per quemlibet Sacerdotem ab-
soluitur (vt posset in articulo mortis), sed per superiorem,
cui referuatur, & a quo viuus absolui poterat. Quod si for-
tassis loco sacro sepultus sit, nõ est extrahendus, vt solem-
niter corpus flagellando, absoluitur; sed satiserit ipsum
sepulchrum flagellare; secus vero si in loco nõ sacro sepul-
tus fuerit, tunc enim iuxta ea, que in d. c. 1. nobis, 2. anno-
tantur, extrahendum erit corpus, & loco sacro post absolu-
tionem factam sepeliendum. ex his igitur manifestum est
ecclesiam militantem propriè negligere, nec soluere mor-
tuos, sed viuentes tantum vt in c. Damationis, §. his aucto-
ritatibus, 2. q. 2. habetur, & eos potius denunciare ligatos
vel absolutos decessisse, vt Couar. & alii supra testantur.

11. *Hinc sequitur*, primo quod si quis sub conditione excom-
municetur nisi intra decem dies resideat in loco beneficii
aut satisfaciat Petro creditori intra tempus præfixi; si in-
tra hos dies moriatur, ita vt residere non possit; aut intra
dictum tempus moriatur, & Petro non satisfecerit, non
erit excommunicatus cum excommunicatio hæc ante illos
decem dies in eo vim suam nõ habuerit; & postea habere
non potuit, quia tunc subiectum excommunicationis non
est capax; & impossibile efficitur ob mortem conditionis
adimpleto; ad impossibile autem nemo tenetur, arg. Im-
possibile, ff. de reg. iur. sicut ergo sententia excommuni-
cationis lata ob rem factu impossibilem, vt pote intolerabi-
lem errorem continens, nulla est: ita cum mortuus nec Pe-
tro satisfacere nec ad beneficium redire potest, ob eam
rem excommunicari non debet, aut potest.

12. *Sequitur secundo*, Quod si quis mandaret alicui, vt cleri-
cum percuteret; & antequam mandatarius clericum per-
cutia, mandans moriatur, etiam si deinceps post mortem
eius, mandatarius clericum percuterit, mandator mortuus
in excommunicationem non incidit: vt rectè glos. in c. Mu-
lieres, §. fin. in verb. auctoritate, vel mandato, Innoc. ibi, &
Panorm. num. 6. de sent. excommun. Anehar. in c. cum quis,
num. 9. de sent. excommun. lib. 6. Vgol. de eccles. cens. Tab.
1. cap. 17. §. 2. nu. 5. & alij docent. Quod procedit, siue man-
datarius certior factus fuerit de morte mandantis, ante-
quam percussit clericum (quo euentu solum Rich. in 4. d.
18. art. 5. q. 4. & Ioan. Andri. volunt mandatorem non esse

excommunicatum) siue non; & siue mandator egerit pe-
nitentiã in morte de tali mandato, (quo euentu solo Tan-
cred. Goffred. & Marian. Socin. sen. in ea. peruenit, n. 48. de
sentent. excommun. mandantem ab excommunicatione
ob percussorem ob mandatum eius factam post mortem
excusant) siue non penituerit; & Ratio est: quia tunc ipse
capax huius pene non est; & quia in veritate, vt Glos. &
Panorm. docent, mandatũ morte mandatoris reuocatum
& extinctum esse censetur, vt habetur in l. inter causas, §.
1. ff. de mandat. & colligitur a simili in c. relatum, & in ca-
licet, & ibi glo. in verb. re integra, de offic. deleg. vbi docet
glosa mandatũ morte mandatoris expirare, nisi sit tale
mandatũ, quod post mortem necessum sit adimpleri;
quale non est hoc, de quo agitur, mandato igitur dissoluto
& reuocato per mortem, ex percussione clerici secuta, ma-
ndator mortuus in excommunicationem non incidet, siue
mandatũ penituerit, siue non; siue mandatarius de man-
dantis morte certior factus fuerit ante percussorem, siue
non, ob allatas a nobis rationes.

13. *Sequitur tertio*, Quod sicut mortuus excommunicari pro-
priè non potest, ita neque mortuus excommunicare pro-
priè valet; Quamuis enim sententia purè lata a iudice po-
testatem habente valida sit, & duret, etiam si iudex postea
moriatur, aut alia de causa iurisdictione priuetur, quous-
que absolutione tollatur, vt habetur in c. pastoralis, §. 1. de
offic. ordin. & in c. vnic. de maior. & obed. lib. 6. Panorm.
in c. A nobis, 1. num. 12. de sent. excommun. cum excom-
municatio secum executionem trahat, ca. pastoralis, in fi.
de appell. nec tollitur nisi absolutione, arg. cap. cum deside-
res, & c. a nobis, 2. de sent. excommun. excommunicationis
tamen sententia generalis pro futuris culpis simpliciter la-
ta, aut sub conditione, nulla erit; si ante quam culpa cohi-
mittatur, aut conditio extet, iudex moriatur, ita glos. in c.
A nobis, 1. in verb. non nisi subditum in fine, & Panorm. ibi.
num. 12. de sent. excommun. & in cap. cum ad hoc, num. 9.
de cler. non resid. Feder. de Sen. consil. 97. num. 5. versio.
Item queritur, quid si episcopus, Angelica, verb. excomm.
3. num. 8. Vgol. de eccles. cens. Tab. 1. cap. 1. §. 2. num. 12.
qui alios refert, & ratio esse potest, quia vt sententia sub condi-
tione lata valeat requiritur omnino, vt duo extrema habi-
lia sint tempore, quo fertur, nimirum, vt iudex eam ferre
possit tempore quo eam fert, & tempore quo conditio ad-
uenit; & vt is in quem fertur, eo tempore excommunicari
ab eodem possit: vnde sicut mortuus excommunicari ne-
quit, ita neque mortuus ante conditionem adimpletam
eam ferre valet, cum tunc actum iurisdictionis exercere ne-
queat; quod non solum procedit, si iudex tempore quo condi-
tio extat mortuus sit, sed etiam si alia de causa iurisdic-
tione priuetur, vt potè aut publicè denunciatus excommu-
nicatus, aut episcopatu, aut prelatura se abdicauerit, aut
alio translatus, aut depositus, aut ab hostibus captus fue-
rit; his enim in casibus quantum ad excommunicandi po-
testatem atinet, quasi mortuus iudicatur, arg. c. si episco-
pus, iuncta glos. in verb. mortem, de supplen. neglig. præ-
lib. 6. & glos. in c. vnic. in verb. vacante, de maior. & obed.
eod. lib. 6. & in c. vnic. iuncta glos. in verb. Mortuo. Ne Se-
de vacante, lib. 6. Immo vero si postquam sententiam tulit
sub conditione, & ante conditionis adimpletionem, iurisdic-
tione priuatus sit iterumque iudex creetur, ac deinceps
conditio extet, sententia ita sub conditione lata nõ
valebit: cum in hoc casu extincta fuerit prior iurisdic-
tione eius ratione cuius sententia valere potuit, iurisdic-
tione autè ei in re assumptione de nouo data, alia a priori est: vnde
cum ita se habeat, ac si nouus planè iudex esset, sententia
prior ex defectu iurisdictionis tempore quo conditio extat,
nihil operari poterit. Secus autem si postquam senten-
tiam sub conditione tulerat, iudex excommunicatus fue-
rit, aut in manus hostium deuenit ante conditionis euen-
tum absolutus ab excommunicatione sit, aut ab hostibus
liberatus, tunc enim conditione deinceps adueniente sen-
tentia prius lata valebit, vt eruditè Vgol. vbi supra c. 2. nu.
2. in fine, annotauit.
15. *Sexto*, vniuersitas, Collegium, Capitulum; conuentus
collectiue simul, id est, vt vniuersitas, seu Collegium, seu
Capitulum, & Conuentus est, excommunicari non potest,
ita

ita S. Thom. in addit. 3. par. q. 22. art. 5. Alex. de Ales 4. par. Sum. q. 22. memb. 1. art. 4. §. 1. in fine. S. Bona. 4. dist. 18. in ult. par. dist. quaest. 3. num. 69. Richard. 4. dist. 18. art. 3. qu. 3. Ioan. Bachon. 4. d. 18. quaest. 3. art. 3. Paluda. 4. d. 18. qu. 2. quaest. uncula 2. art. 3. Gab. 4. dist. 18. quaest. 2. art. 2. conc. 5. coroll. 2. S. Anton. 3. par. Sum. tit. 24. c. 75. Pisanella verb. excommun. 1. verb. vniuersitas. Syluest. verb. excommunic. 1. num. 9. Step. Costa repet. in c. Romana. §. vniuersitatem, per totum, de sen. excommun. lib. 6. Sotus 4. dist. 22. quaest. 2. art. 2. concl. 2. Martin. Ledesm. 2. 4. q. 24. art. 5. Nauar. in Man. cap. 27. num. 13. & tom. 2. consil. 20. num. 3. de sent. excommun. Couar. lib. 2. Variar. Resol. cap. 8. numer. 9. & in c. alma mater, 1. par. §. 9. num. 3. verb. Haec & alia multa. de sent. excommun. lib. 6. Henriquez, lib. 13. de excomm. c. 25. §. 4. Vgol. de eccles. cens. Tab. 2. c. 26. & colligitur ex ca. Romana. §. in vniuersitatem, de sent. excomm. lib. 6. vbi Innocentius IV. ait, In vniuersitatem, vel Collegium proferri excommunicationis sententiam penitus prohibemus, & gloss. in c. Quamquam in verb. vniuersitas, de censib. lib. 6. & alij omnes, tam Theologi, quam Canonistae. Ceterum non ita facile est huius rei rationem assignare; Quidam enim Canonistae causam assignant, eo quod vniuersitas est persona ficta, representata, & non vera, & anima rationali carens, ideoque capax non est poenae spiritualis; & excommunicationis, quae non aptatur animae irrationali. Quae tamen ratio parum valet, siquidem nec hac ratione capax esset interdicti, quod tamen poena spiritualis est. Deinde vniuersitas constat ex personis quae censurae Canonicae capaces sunt: Neque enim aliud verum est vniuersitas, si rem ipsam materialiter spectemus, quam personae eam administrantes: nec aliud est ciuitas quam collectio ipsa ciuium. Alij ea ratione id confirmant, quia sicut Collegium, aut vniuersitas baptismum suscipere nequit, quo intratur in ecclesiam, ita nec per excommunicationem ab ecclesia communione poterit expelli, quam rationem simul cum priori tradit Vgol. vbi supra, alios authores pro eiusdem confirmatione citans; At certe nec haec veram rationem, & causam attingit, cum enim singuli vniuersitatis, & ciuitatis homines baptismum susceperint, ipsamque ciuitatem & vniuersitatem constituunt, arg. l. ciuibus, ff. de reb. dubijs, & Card. in c. requisiti de testam. quid ne hac ratione excommunicari posse Collegium, aut vniuersitatem prohibet, asserat, maxime cum alia censura in Collegium ferri possint, vt de suspensione colligitur ex capit. Quia sepe, de elect. lib. 6. & c. vnic. ne sede vac. lib. 6. & de sententia interdicti, ex c. Non est vobis, & ibi gloss. in verb. prouinciarum, de sponsal. & c. si sententia, & c. si ciuitas, de sent. exc. lib. 6. vbi interdicti sententia in vniuersitatem lata, singulos de vniuersitate comprehendere dicitur. Alij vt testatur Gab. ad probant, quia excommunicatio vniuersitatis excludit oppositum in adiecto: excommunicatio enim maior est separatio a communione omnium hominum, non autem sui; si ergo excommunicaretur vniuersitas, separatur a communione hominum, & non separatur a communione sui, si vniuersitatis, & sic poterunt singuli de vniuersitate sibi communicare, & non alijs; quia per excommunicationem sunt separati ab hominum communione, quae sunt opposita. Sed nec ista rem declarat; vnde omissis alijs ea optima est, quam S. Thom. Couar. & Sotus vbi supra tradunt. Quia excommunicatio non nisi ob peccatum mortale fertur, peccatum autem in actu personali consistit; actus enim & passionis vt consistunt in facto, & ad factum referuntur, non sunt vniuersitatis, aut multitudinis, sed singularium personarum; & ideo singuli de communitate excommunicari possunt, non autem ipsa communitas. Quod si aliquando actus etiam ipsius communitatis esse possit, vt quando multi nauem trahunt, quam nullus seorsum trahere posset. Quia tamen non est probabile, quod aliqua communitas tota ad malum consentiat, quin aliqui sint dissentientes; & quia non est Dei, qui iudicat omnem terram, vt condemnet iustum cum impio, vt dicitur. Genes. 18. ideo ecclesia, quae Dei iudicium imitari debet, satis prouide statuit, vt communitas non excommunicetur, ne collectis zizanij, simul eradicetur & triticum, & hanc certe ratione Innocentius Papa IV. in c. Romana. §. in vniuersitatem, de

sent. excomm. lib. 6. assignauit his verbis: In vniuersitatem vel Collegium proferri excommunicationis sententia penitus prohibemus; volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cum non nunquam contingeret innoxios huiusmodi sententia irretiri; Sed in illos duntaxat de Collegio, vel vniuersitate quos culpabiles esse confiteri, promulgetur Haec tenus Papa. Quod vero Ledesm. vbi supra 2. 4. quaest. 2. 4. art. 5. addit, non solum esse de iure positum, sed etiam de iure diuino, quod vniuersitas excommunicari non possit, falsum est, vt satis constat ex ijs; quae S. Thom. in addit. 3. par. quaest. 22. art. 5. tradit, dum dicat ecclesiam statuisse ne communitas excommunicetur, & id confirmatur euidenter ex d. ca. Romana. vbi id Innocent. IV. prohibuit: Vnde Henriquez lib. 13. cap. 25. de excomm. §. 4. ait, Papam, eo quod potestatem habet supra ius, facilius ceteris Collegium excommunicare posse, quod tamen non posset si id de iure diuino esset, cum supra ius Diuini Papa potestatem non habeat.

17 Ceterum difficultas est non parua, an licet excommunicationis sententia ferri non debeat in vniuersitatem, aut Collegium, si tamen feratur valida sit, & teneat. In qua re Rich. 4. d. 18. artic. 5. quaest. 3. Ioan. Bachon. 4. d. 18. quaest. 3. art. 3. & Palud. 4. d. 18. q. 1. art. 2. Gab. 4. d. 18. quaest. 2. art. 2. concl. 5. coroll. 2. Anton. 3. par. Sum. tit. 24. c. 75. Sotus 4. d. 22. quaest. 2. art. 2. concl. 2. Nau. tom. 2. consil. 20. n. 3. & consil. 22. num. 1. & consil. 24. num. 1. de sent. excomm. lib. 5. Vgol. Tab. 2. de eccles. cens. ca. 26. §. 1. 2. & 3. Step. Costa. repet. in d. c. Romana. num. 14. 19. & deinceps. Host. 10. Monach. Archid. Franc. Vercellenf. vt refert gloss. in d. cap. Romana. in verb. penitus, de sent. excomm. lib. 6. docent, sententiam nullam esse, etiam si omnes in vniuersitate communitates & rebelles essent & culpabiles, tum quia sententia haec intolerabilem contineret errorem, nam per eam contingeret aut ferre semper, aut aliquando saltem innoxios aliquos excommunicari, quod est error intolerabilis, quae errorem dum Pontifex tollere cupiebat, penitus prohibuit ne communitas excommunicaretur. Voluit enim Papa potius in casu raro, aut nunquam contingente (scilicet quando omnes culpabiles essent) huiusmodi nocentes aliquando condemnari, tum quia per huiusmodi constitutionem tollit iurisdictionem quantum ad excommunicationem vniuersitatis, vt patet ex illo verbo: *Penitus prohibendo* id est, in omni casu & euentu prohibemus, potestatem in hac parte subtrahendo ne in Collegium, aut vniuersitatem sententia excommunicationis feratur, ne scilicet, inquit Pontifex, contingat aliquando innoxios excommunicari; & ita qui excommunicaret vniuersitatem quia contra prohibitionem Papae faceret ex defectu potestatis per Papam subtrahere, sententia sic lata, nulla & irrita erit; siue intentio proferentis erat omnes, siue singulos solum ex vniuersitate aut Collegio, excommunicationis vinculo innodare.

Alij tamen vt Berol. & gloss. in d. c. Romana. §. in vniuersitatem, in verb. penitus, & Ioan. Andr. contrariam opinionem, scilicet, vt talis sententia valeat ipso iure tutiorem arbitrantur, & fauet plurimum Gemin. in d. §. in vniuersitatem, & eam expresse tuentur Syluest. verb. excommunicatio. 1. num. 10. Ledesm. 2. 4. quaest. 2. 4. art. 5. Couar. lib. 2. variar. resol. cap. 8. num. 9. Henriquez lib. 13. de excomm. c. 25. §. 4.

18 In hac re tam difficili, & authorum sententijs plane dubia, licet dubium non sit, quin contra prohibitionem facies grauius peccet; si tamen de facto vniuersitas excommunicetur, distinctione hac rem ipsam determinandam esse putarem: vel enim excommunicatur a Summo Pontifice, & tunc sine dubio sententia erit valida, non tamen caderet super vniuersos, nisi omnes culpabiles essent, sed solum super singulos qui sunt culpabiles, vnde etiam tunc qui esset innocens, verè in conscientia non esset excommunicatus, vt colligitur ex Palud. 4. d. 18. quaest. 2. ad finem. Couar. vbi supra, & ideo qui ingrederentur ciuitatem aut Collegium post ipsam censuram excommunicationis promulgatam, illa non ligarentur, vt pluribus tradit Couar. citans pro hac re Felin. in c. Responso, de sent. excomm. & alios argum. capitul. 1. de offic. Vicar. lib. 6. Quoties autem non aper-

aperte constat de alicuius innocentia. semper in foro exte-
riori seruari debet sententiam saltem ad evitandum scan-
dalum: Vel fertur excommunicatio hæc ab inferioribus
prælati, & tunc si facta in informatione nouit omnes illius
Collegij, seu Vniuersitatis personas deliquisse, eamque ferat,
valida erit; si vero hoc in hoc casu validam esse sciam
& cadere super singulos, qui deliquerunt; Nam licet Ponti-
fex in d. cap. Romana. §. in Vniuersitatem, de sent. excom.
lib. 6. prohibeat Vniuersitates excommunicari, non tamen
declarat annullari dictam excommunicationem, & mul-
ta contra prohibitiones fiunt, quæ facta tenent, & conse-
quenter merito censendum est, vt taliter excommunica-
ti deserant ipsi sententia; vt tamen quid sentiam, liberè di-
cam, sententia hæc in vigore valde dubia est, vnde non fa-
cile auderem iudicare irregularem eam, qui non obitante
hac sententia celebrasset; quod omnino verum esse censeo
in ijs, qui innocentes sunt. Cum enim præsumendum non
sit peccatum de aliquo, merito, tit. pro socio & c. 2. de reg.
iur. Nauar. tom. 1. conf. 6. nu. 2. de testam. peccaret au-
tem prælati si Collegium, aut Vniuersitatem collectivè
& simul excommunicaret, iudicandum in tali euentu erit
preferentis intentionem solum fuisse ligare singulos de
Vniuersitate, & Capitulo, qui in causa sententia preferen-
diæ culpabiles fuerint, & sic valida erit, ne aliquando con-
tingat innocios condemnari, vt in d. c. Romana. Pontifex
statuit. In huiusmodi ergo euentu Prælati prius Vniuersi-
tatem moneat, & præmissa monitione, correctionem &
emendationem aliquandiu expectet, quod si legitime ad-
monita fuerit, vt aliquandiu faciat ab eo faciendo desistat
si parere noluerit tunc in illos duntaxat de Collegio, vel
Vniuersitate excommunicatio promulgari potest, quos
culpabiles esse constituerit, (auditis tamen partibus, seu sin-
gulis, an legitimam causam excusandi se a peccato habeant)
in hunc modum Excommunico hos, aut illos de Vniuersi-
tate seu de Collegio qui in culpa sunt vt Summus Ponti-
fex in d. §. in Vniuersitatem, in fine præcipit, & præscribit,
seu excommunico omnes, & singulos Vniuersitatis, qui
mandatis meis parere noluerunt, seu tale crimen commi-
serunt. ex add. glo. in d. §. in Vniuersitatem. Syue. verb.
excom. 1. na. 10. Martin. Ledesim. 2. 4. q. 2. artic. 5. Henric.
lib. 13. de excom. c. 25. §. 4. in litera B. Gabr. 2. d. 18. q. 2. art.
2. conclus. 5. coroll. 1. Cuius ratio est: quia hac ratione non
contingit innocentes excommunicari. Quod si aliquando
contingeret, vt omnes de Capitulo seu de Vniuersitate cul-
pabiles sint, & hoc iudici constat, excommunicatio hoc
modo fieri potest, Excommunico Prepositum, Decanum,
Archidiaconum, & omnes alios de tali Collegio, qui man-
datis meis rebellauerunt, vt Hostiensis in Sum. de contumacia.
§. in Felin. in c. Dilcta in Christo. nu. 1. de except.
Vgol. de eccl. censur. Tab. 2. ca. 26. §. 14. in fine præscribunt.

19 Hinc infertur primo, qua ratione dicatur in c. significa-
uit, de except. Capitulum quoddam excommunicatum
fuisse, illis verbis, Sed a parte altera exceptione excommuni-
cationis opposita contra Capitulum. & c. Capitulum S. Cru-
cis de re sen. p. idem habet, nimirum, Capitulum excommu-
nicari posse. Vel enim dicendum est cum Panor. in d. c. Ca-
pitulum, illud verum esse, inspecta simplicitate iuris anti-
qui, licet modo non possit, vt habetur in dict. capit. Ro-
mana. in §. in Vniuersitatem, de sentent. excom. libro
6. vel fortasse melius, singulos culpabiles ex Capitulo
excommunicatos fuisse, sed nomine Capituli nomina-
tos.

20 Infertur secundo, qua ratione fit, vt interdictum in Vni-
uersitatem ferri possit, non autem excommunicatio. Quia
interdictum non est tanta pena, quanta excommunicatio
excommunicatus enim extra ecclesiam efficitur, non sic in-
terdictus, excommunicatus ecclesie suffragijs priuatur,
non autem interdictus, sed solum ab audiendis sacris pro-
hibetur, excommunicatio tantum pro peccato proprio fer-
tur, at vero interdictum pro alienius culpa ferri potest, vt
aliquando totum Regnum sub interdicto pro peccato Re-
gis ponitur vt S. Tho. in addit. 3. part. q. 2. artic. 5. ad se-
cundum. Richar. 4. dist. 18. artic. 5. q. 3. Sorus 4. dist. 22. q. 2.
artic. 2. conclus. 2. Vgol. de eccl. censur. Tab. 2. capit. 26.

§. 1. & additio, ad glos. in d. c. Romana. ut statuitur, ideo quo
recte statutum est in d. capit. Romana. ne in Vniuersita-
tem excommunicatio feratur sicut in ciuitatem interd-
ictum ferri potest, vt habetur in c. si sententia. & ca. si ciui-
tas de sent. excom. li. 6.

21 Infertur tertio, quare multitudo, seu Capitulum excom-
municare, non autem excommunicari possit, vt enim dixi-
mus, peccata sibi subiecta singularia determinant; vnde
nulla sunt peccata multitudinis in quantum multitudo, li-
cet sint personarum illius multitudinis; iurisdicatio autem
qua fertur excommunicatio, bene potest esse multitudinis
licet non alicuius persone singularis. Si quæratur vnde hoc
dicendum est, quod multitudo cooperatur ad augmentum
& plenitudinem potentia; vnde multitudo potest trahere
naturam, quam tamen nulla persona singularis per se tra-
here potest. Vnde quia in multitudine ampliatur potestas; &
hæc potestas scilicet ligandi in foro iudiciali quædam plen-
itudinem importat bene congruit multitudini, non vni-
cuique ex multitudine: At vero excommunicatio pena est
quæ propter peccatum proprium fertur peccatori autem
in actu consistit actus autem non est communitatis & mul-
titudinis sed singularium personarum, vt frequenter, Et
si peccatum aliquod, propter quod fertur excommunica-
tio supra multitudinem, sit multorum immo etiam om-
nium qui de Capitulo & Vniuersitate sunt, nihilominus
est singularium, propter quod & pena illata singulis infertur,
vt laus S. Tho. in addit. 3. p. q. 2. artic. 5. Alex. de Alex.
in 4. par. sue Summa. q. 22. memb. 1. artic. 4. §. 1. in fine. Et
S. Bonau. in 4. d. 18. in vic. par. dist. q. 3. in fine nume. 69. an-
notantur.

22 Septimo, Papa excommunicari non potest. Quamuis, n.
Iacobus Almain in sua Vesperta, & Nicol. de Cusa lib. 2.
de concord. ecclesie. §. 8. & Getson in proprio tract. de pote-
state Papæ, vt refert Martin. Ledesim. 2. 4. q. 2. artic. 4. di-
cant excommunicari posse Papam a Concilio in omni ca-
su, & pro omni peccato mortali quod ex eo probant, quia
Concilium Generale est supra Papam, alij tamen omnes
verius docent, Papam, dum Papa sit, excommunicari non
posse, neque ab homine, cum cunctis superior sit, nullique
subiectus, cuncta per mundum. 9. q. 3. & c. inferior. dist.
21. neque a Canone quia licet secundum Canones viuere
debeat, tamen si cunctis hominibus, ita etiam & iuri
præest arg. c. proposuit. de concess. præben. & c. Nemo iu-
dicabit. 9. q. 3. & extrin. vnam Sanctam, de mai. & obed.
neque a Concilio Generali cum hoc, vt veriori habet opi-
nio, Papa inferior sit. Et hoc quod diximus, adeo verum
est, quod licet in hæresim incideret, in excommunicatione
non tamen contra hæreticos a iure latus non incidit, cum
ipse præsit iuri, vt pluribus tradit Nauar. in Man. c. 27. nu.
13. & in c. Nouit. de iudic. Notab. 3. nu. 78. & 142. Solent
tamen authores vnam causam excipere, in quo excommu-
nicari, & deponi possit a Concilio, nimirum, si in hæresim
incideret aut apostasiam qui tamen authores non ita in-
telligendi sunt, quasi velint ipso facto priuati potestate sua,
statim atque in hæresim incideret, cum excommunicatio
ob hæresim sola mente conceptam non incurrat, adeo
vt nec alij Prælati inferiores, dignitates suas ob hæresim
conceptam, & omnino occultam amittat, vt opumè probat,
Nau. in d. c. Nouit. nu. 14. argumento a contrario sen-
sus ex c. Audiuimus 24. q. 1. §. Sin autem. vbi dicitur, Qui
hæresim nouam ex corde suo finxit, ex quo eam prædica-
re cepit, neminem damnare potuit, quod etiam confirmat
Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 2. concl. 1. versic. Dubium autem
est: quia ecclesia neminem propter actum interiore solū
anathemate percussit: Immo vero licet alij inferiores præ-
lati, verbo hæresim expresserint, & proinde excommunicationem
Canonis ipso facto incurrerint, non tamen potestate sua
priuantur, quousque per sententiam damnentur, alioquin
omnes iurisdictiones, vt rectè Sotus vbi supra notauit,
in ambiguo & confuso versarentur. Si ergo in alijs præ-
latis excommunicationis contractio ipso iure non sufficit, vt
ipso facto sua potestate & auctoritate priuetur, multo mi-
nus in Papa id sufficit, præcipue cum vt dictum est, nec
Canonis excommunicationem ipso facto incurrat. In
casu igitur hæresis, vbi pertinax in contumacia per-
seuerat,

D feuerat,

ſeuerati vt pote quia bis admoniti ab hereſi diſcedere noluerunt; aut in caſu Schiſmatis, quando ſcilicet plures ſe gerunt pro pluribus Pontificibus, ne eccleſia damnum patiatur, & ne oriantur ſcandala, iudicatio ordine, non vi, aut armis, ita videtur procedendum per Concilium Generale (in quo reſideret tota eccleſia poteſtas in hoc euentu) vt primo eum comparere faciat, ſua crimina auditorus, & cauſam deſenſurus eumque deponat, & herecticum, vel ſchiſmaticum eſſe deſciat; Deinde ſi nihilominus ſe pro Papa gerere velit, tandem a Concilio excommunicetur. Nullo autem modo excommunicandus eſt, quamdiu Papa eſt cum Summus Pontifex totius eccleſie caput viſibile ſit, & conſequenter eccleſia eius communione neceſſario, ſicut corpus capite, indigere cenſetur. Extra caſum igitur hereſis, aut ſchiſmatis Papa nec ab homine, nec a iure, nec a Concilio excommunicari poteſt: vt copioſius tradunt glo. in c. Nemo iudicabit, q. 3. in verb. Neque ab omni clero. Caiet. tom. 1. opuſc. tract. 1. de auctor. Pape & Concilij, ca. 19. & tract. 2. c. 13. S. Anto. 3. par. Sum. tit. 24. ca. 75. Tabien. verb. excommunicat. 4. in princ. Sylueſt. ver. b. caſus 2. verſic. Quadageſimus octauus Ledefm. 2. q. 24. art. 4. Sotus 4. d. 22. qu. 2. art. 2. concl. 1. verſ. Dubium autem Nauar. in Man. c. 27. nu. 13. & in d. c. Nouit. Henric. lib. 1. 3. de exc. cap. 25. §. 3. Vgol. de eccleſ. cenſur. Tab. 1. c. 17. §. 6. numer. 8. & 9. & alij.

23. His igitur exceptis alius homo quicumque particularis, & certus, ſiue Epifcopus, ſiue Archiepiſcopus, ſiue Patriarcha, ſiue Cardinalis ſit, excommunicari poteſt. Et quidem de Cardinalibus res eſt manifeſta, quia hi ſuperiores habent Papam cuius iuriſdictioni ſubiiciuntur. De iſtis ergo certum eſt tam ab homine quam a iure non ſolum excommunicari, ſed etiam ſuſpendi, & interdici poſſe, vt habetur c. vnic. de Schiſmat. lib. 6. & Clem. 2. §. ceterum, & ibi gloſ. in verb. cuiuslibet. de elect. & Extrauag. Dudum. de Schiſmat. Solum difficultas inter authores eſt, an ipſi etiam excommunicationes in iure latas, haud ſecus ac alij incurrant; In qua re communis ſententia DD. eſt, vt teſtatur Nauar. in Comment. de Datis, & promiſſis. Notab. 4. verſic. Sexto noto eos in excommunicationes generaliter latas incidere, vbicumque in eiſe orum expreſſa non fit exceptio; eo quod lex generaliter lata generaliter intelligenda ſit. Solet enim Papa in ſuis generalibus conſtitutionibus eos excipere, quos illis comprehendere noluit prout conſtat in c. Inquiſitores. de heret. lib. 6. & in c. Ne aliqui. de priuileg. lib. 6. & in c. Quia periculolum. de ſent. excom. lib. 6. & Extrau. Execrabilis de preben. in quibus iuriſdictionibus, & alij alij excipiuntur: quod ea ratione fieri videtur quod alioqui ipſi etiam iuris Pontificij conſtitutionibus, & alijſ cenſuris, vbi offendantur, conſtringuntur.

24. Hinc Nauar. vbi ſupra, ex mente omnium docet, Cardinales ligari per illos Canones generales, ea in nomine Domini, diſt. 23. & in c. ſi quis pecunia. diſt. 79. & in ca. ſi quis ſuadente diabolo, 17. q. 4. quod etiam docent Ioan. Monach. in Extrau. Bonificij VIII. in ver. clericos de ſent. excom. Felin. in c. Quod ſuper his. verſ. 3. Quia loqueretur, de fid. inſtrumen. Comel. in procem. reg. Cancell. quaſtione quarta, verſic. Primus eſt. Sic etiam ligantur capit. omnis vtriuſque ſexus. de penitent. & remiſſ. licet de eis ibi mentio non ſit. ex Nauarro, & Gomeſio, vbi ſupra. per ea qua tradit Panormitan. in capit. omnes de maior. & obed. & in c. Nouit. ille. num. 8. de iudic. Sic etiam comprehenduntur in c. Multa. de preben. vt tenent Panorm. in ca. eccleſia. 2. nu. 3. de elect. & Gomeſ. vbi ſupra. verſic. Ex quo inferitur. licet poſtea Ioan. XII. qui multum Cardinalibus fatum, eos in Extrau. Execrabilis. in §. Qui vero, de preben. exceperit. Per quod datur intelligi, quod alijs illi comprehendebantur. Sicut etiam in c. Felicis. de pen. libro 6. & in Clement. Si quis ſuadente, de pen. quamuis in hac vltima non nominentur, ſicut nec in multis ex precedentibus. Sic etiam ſub diſpoſitione Clement. Auditor. de reſcript. Cardinales comprehenduntur, licet nulla ibi de illis fiat mentio, vt tenet ibi inter alios, Bonificius quondam Rotæ auditor, quem ſequitur Gomeſ. vbi ſupra, citans etiam Felin. in ead. aures. verſic. octaua conſuſo, de reſcript. Inmo Nauar. vbi ſupra docet, eos etiam in di-

cta Extrauag. Gregorij XIII. de Datis, & promiſſis, comprehendendi, cum Extrauagantis illius excommunicatio in omnes clericos lata ſit, Cardinales autem clerici ſunt, immo ſimpliciter clerici appellantur, in c. Conſtantinus. diſt. 96. Sicut etiam appellatio clericus intelliguntur Cardinales capi. 2. de cler. non reſid. vbi etiam imponitur pena Cardinali non reſidenti. Excommunicatio igitur a Summo Pontifice lata generaliter, etiam Cardinales offendentes conſtingit niſi eos in particulari excipiat. Dixi autem eos incurtere in excommunicationem generaliter latam, quia de interdico & ſuſpenſione aliter iudicandum eſt. Non, n. in has duas cenſuras ab hoſe, vel a iure generaliter latas incidunt, ſicut nec epifcopi, niſi eorū ſpecialim mentio fiat, prout determinat Summus Pont. in c. Quia periculolum. & ibi Steph. Coſta. n. 4. de ſent. excom. lib. 6. Dixi, niſi excipiuntur, tunc, n. certum eſt eos dictas cenſuras non incurtere. Quod ſi in aliquibus conſtitutionibus tam a iure, quam ab homine latis, Cardinales expreſſim nominentur, vt in c. vnic. de ſchiſmat. lib. 6. & in Conc. Trid. ſeſſ. 2. de reſor. c. 1. & Extrau. Decori. & Extrau. Circa Pij V. & Extrau. Deo Sacris. Greg. XIII. non ideo id fieri cenſendum eſt, quaſi ſignificare vellet Papa, eos aliter non inſeſum iri, niſi ſi eos expreſſerit, ſed vt eam dubitationem tolleret, & rō ipſam apertus declararet. Et quæ hæcenus diximus, de excoicationibus illis, qua in regulis Cancellarie non continentur, intelligenda ſunt. Nā vt Nau. vbi ſupra teſtatur, cois ſua eſt, Cardinales, excommunicationibus, & alijſ penis odioſis diſponentibus de ijs, qua per ſe mala non ſunt, in regulis Cancellarie latis, non comprehendunt, & hoc potius ex ſtylo. & coſuetudine Curie, quam ex iure. prout Anch. contil. 296. n. 6. Felin. in ca. in eos. de her. & Lud. Gom. pro em. reg. Canc. q. 4. & in reg. Canc. de idiomate. q. 3. tradit.

* Quod autem de Card. quoad excoicationem incurſura dictum eſt, a fortiore de Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epifcopis iudicandum erit, eos excoicationes ab homine, & a iure vniuerſaliter latas incurtere, non tamen in ſuſpenſionem, aut interdico incidunt, niſi eorū ſpecialim mentio fiat, prout de his duabus cenſuris expreſſe determinat Papa, in c. Quia periculolum. & ibi glo. in ver. Superioribus. de ſent. excom. lib. 6. & DD. ibi. Qui et docent, et tunc illum locum habere in epifcopis non conſecratis, ad quod faciunt notata in Clem. Et ſi principalis. de reſer. & c. 2. de offic. de leg. eo. d. li. 6. & c. 1. de relig. dom. li. 6. Immo et nec Card. et ſi epifcopi non ſunt, has duas ſuſpenſionis, & interdico cenſuras ab homine, vel a iure generaliter latas incurunt niſi ſpecialiter de illis mentio fiat. Quod fatiſ manifeſte colligi videtur ex eo, quod Pontifex dicat Epifcopo, & eorum ſuperiores, duas illas cenſuras non incurtere. n. ſi expreſſa eorum mentio fiat, vt docet et Steph. Coſta. in d. c. Quia periculolum. nu. 4. vbi citat pro hoc c. vnic. de ſchiſ. li. 6. Sunt. n. Card. etiam non Epifcopi, ipſiſ Epifcopis quibus non ordine, attamen dignitate ſuperiores, & ideo eodē vtuntur priuilegio, maxime cum eadem rō in vtriuſque ſit. Sicut. n. hoc priuilegiū Epifcopis conſeſſum eſt, quoad ſuſpenſionem & interdico, ne ſ. Pontificis officij executione, quod frequenter illis incumbit his cenſuris impediretur, ita cum Cardinales et non Epifcopi in ſuis eccleſiſ titularibus exercere habeant Pontificale officium, in eiſque iuriſdictionem Pontificalem habent, vt habetur. cap. His qua. & ibi Pan. in c. cum te. nu. 12. de ſent. & re iud. vbi ait eodē comunē opinionem. & in c. Dilectus. nu. 12. de capell. monac.

ADDITIO.

* Adde: Quæ aut ſit rō differentie, quod Epifcopi, & ipſiſ ſuperiores non incurant cenſuras ſuſpenſionis, & interdico, niſi de ipſiſ ſpecialis mentio fiat a iure, ſed ſic cenſura excoicationis non explicat hic Auctor, ſed eam vide penes glo. in c. quia periculolum. verb. ſuſpenſionis, de ſent. excom. in 6. vbi dicitur, quod ideo hoc euenit, quia Papa noluit eos in tantum priuilegiari, cum necelle fuſſet quoad eos tollere canonem ſi quis ſuadente, et alios ſimiles, quorum ſua fulminantur contra grauiora delicta, quam ſunt ea, qua per cenſuras ſuſpenſionis, & interdico tantū coercerentur.

monac. & Ioan. Monac. in cap. super eo. de heret. lib. 6. & in cap. vnic. de maior. & obed. lib. 6. vbi ait Papam ita sibi respondisse. Imol. in Clem. Ne Romani, versicul. Quarto quæro. vbi etiam Cardin. in verb. ceterum, col. 3. de elect. Gemin. in c. ceteros, §. 1. dist. 21. & in c. 1. de maior. & obed. lib. 6. Roman. confi. 498. eodem privilegio gaudere debet. Quamuis igitur hi omnes in excommunicationes generaliter latis, non secus ac alij offendentes incurrant, in alias tamen duas censuras a iure, vel ab homine quocunque, etiam a Papa latis non incurrunt, nisi eorum speciatim mentio fiat. Quod intelligendum est, siue ab officio, siue a beneicio suspensio lata sit, vt in c. si compromissarius, §. Huiusmodi quoque pena, de elect. lib. 6. habetur, & glo. ibidem, in verb. de iure, & in verb. in illius beneficij, & in c. Quia periculosum, in verb. officij, de sent. excom. lib. 6. accuratius annotauit.

26 Quod autem dictum est, hominem singularem esse debere, qui excommunicari potest, ita intelligi debet, vt non quicumque homo in particulari excommunicari possit nisi etiam sit certus aliquo modo is, qui excommunicandus est; alioquin enim excommunicatio nulla & irrita erit. Sic enim Eucharistia non consecratur nisi in certa & determinata materia panis, per intentionem consecrandis determinata, cuius ratio est, quia actiones circa particularia versantur, vnde, nisi in particulari definiatur materia, nihil & quod consecrari possit. Immo sicut in omnibus sacramentis, que consistunt in vsu, quia circa subiectum sanctificandum versantur, necesse est subiectum esse certum, & definitum. Nam si quis intendat baptizare hominem, non hunc hominem, nihil facit, vt communis Theologorum opinio docet. Et sicut contractus emptio, aut venditionis non valet, vbi res que alienatur incerta est, arguitur in venditionibus, ff. de contrahend. empt. & l. 3. §. si quibus, ff. de adimen. leg. in fine dicitur, Quod si legatum fuerit factum Titio, & non apparet de quo Titio testator senserit, nulli deberet legatum, & cum ex pluribus seruis eiusdem nominis vnus liber esse iustus est, neuter liber erit, ff. de manum. test. cum ex pluribus ita etiam & excommunicationis sententia in personam incerta lata, nulla esse ferenda erit, vt glo. in c. si Sacerdos, in verb. remouere a diuinis, & ibi Panorm. num. 14. de offic. ordin. latius docent, eosq. sequitur Vgol. de eccl. cens. Tab. 1. c. 7. §. 4. numer. 2. Dixi autem personam excommunicandam certam esse debere aliquo modo, nimirum aut primo quoad nos, vt quando quis ex proprio nomine excommunicatur, dicendo, excommunico Petrum Venetum, vel ex adiectis conditionibus certo scitur, quis sit ille qui excommunicatur, vt cum dicitur, excommunico filium Petri Veneti, qui Petrus vnicum habet filium, & vnus tantum sit Petrus ex ciuitate Venetiarum, tunc enim ita certa est nobis persona, que excommunicatur, ac si nomine proprio denominatur. Aut secundo, debet persona esse certa quoad naturam, fieri enim potest, vt licet quis modo certus non sit, postea tamen certus sit, quod contingere potest tam in excommunicationibus ab homine, quam a iure latis. Cum enim excommunicationes a iure, vel ab homine generaliter ferantur contra furantes, aut aliquid aliud facientes, etsi tunc certi non sint, quinam ipsi obligandi sint, cum furtum, aut offensio nondum facta sit, postea tamen facta offensione, aut commisso furto, offendens seu furans certus redditus, & proinde in excommunicationem incidit. Et hac ratione offendens generalem sententiam excommunicationem incurrat, cum hac ratione, licet non nunquam homini offendens ignotus sit, certus tamen natura redditur, quæ certitudo sufficit, vt excommunicationem incurrat, prout Rota decis. 29. de dolo. & contumacia in nouis, declarauit, & vsu, & consuetudine quotidiana obseruari videmus.

27 Hinc sequitur, Nullam esse excommunicationem, si episcopus dicat, excommunico vnum ex illis, qui tale furtum fecerunt, si illam vnum, quisnam sit, non nominet ex proprio nomine, aut ex alijs appositis circumstantijs, ex quibus cognosci certo possit, quemnam illa sententia feriri voluit. Ita glo. in capit. si Sacerdos, in verb. remouere a diuinis, & ibi Panorm. numer. 14. de offic. ord. & Gos-

fredus ab eodem relatus, quod e ratione probatur: quia sententia hæc incerta est, & ideo rei iudicæ auctoritatem non continet, vt optime glossa ratio cinatur, sicut sententia que certam quantitatem non continet, nulla est. Codic. de sentent. que sine cert. quant. leg. penult. & vltim. Adde, quod cum in hoc euentu non sit maior ratio cur hic potius, quam ille excommunicetur, aut dicendum erit, omnes illos esse excommunicatos, quod repugnat verbis, & intentioni excommunicantis; aut nullum eorum excommunicari, quod verum est. Non enim ex tali modo loquendi contate potest, hanc magis quam illam excommunicate iudicem voluisse; cum tamen vt ait Panorm. vbi supra, excommunicatio vltra excommunicantis intentionem ligare non debeat, si quidem potestas & voluntas ad executionem cuiuscunque rei concurrere debent, vt in cap. cum super, de offic. delegat. & in l. multum interet. Cui quis sibi vel alteri. Cum igitur excommunicans iste, non nisi vnum excommunicandi animum habuerit, nec vterque excommunicatus esse debet, nec alter, aut in foro exteriori, aut interiori, ex quo nescitur, de quo excommunicans senserit: Nam præsertim vt notat Panorm. in istis spiritualibus, pura, recta & certa debet esse intentio, quæ quid Marian. Socin. senior, in capit. perpendimus numer. 225. de sentent. excommunicationis dixerit in foro interiori omnes excommunicatos esse, quod falsum esse & Vgol. vbi supra testatur, & rationes allate conuincunt in vtroque foro, vt conitat. Potest autem hoc quod de excommunicatione diximus, etiam hoc exequi pro Eucharistia consignari, si quis enim haberet octo hostias præsentis, & intendere consecrare sex tantum, non determinando illas, sed in confuso, nihil efficere probatur, quia materia illa non est certa & definita. Quamvis enim si haberet animum consecrandi omnes, licet erraret in numero, omnes essent consecrate; quia non deficit intentio, sed solum adest priuata deceptio, que non tollit intentionem debitam, que esse debet, & moraliter est circa hanc materiam præsentem, prout in re proponitur, si tamen haberet animum consecrandi sex, & non plures, nulla erit consecrata, quia incertitudo vitiat, vt constat. Non enim consecrauit omnes, quia hoc non intendit, neque has potius, quæ illas, quia non est maior ratio, & ideo nullas consecrasse dicitur, vt expresse in hoc casu dicitur Durandus quarto distinctione vnde decima, questione septima, numero quarto, Richardus quarto distinctione decima, articulo septimo, questione secunda, Ioan. Maior quarto distinctione vnde decima, questione secunda, Panorm. in capit. si Sacerdos, numero 15. de offic. ordin. citans etiam Calderium, Syluest. verb. Eucharistia secundo, numero octauo, Vgol. de ecclesiast. censur. Tab. prima, capitulo decimosextimo, §. quarto, numero primo, & secundo, in fine. Franciscus Suarez tertio parte, questio. septuagesimatercia, disputatione quadagesimatercia, sectione sexta, & est communis omnium Theologorum opinio. Solum ergo vera erit opinio Socini, vbi ex illis pluribus vnus tantum furtum fecit, aut alia ratione appareat, quisnam esset, quem iudex excommunicare intendebat. Cum enim in hoc casu incertitudo cesserit, quamuis nos ignoremus, & verba forme illi solum conueniant, solus ille excommunicatus erit. Et quod diximus de excommunicatione, etiam de suspensione, & interdicto dicendum est, certo enim conitare debet in quos censura feratur. Omnis igitur homo particularis, certus rationis, non princeps, mortalis, baptizatus, superiorem habens, secundum ea que superius exposita sunt, excommunicari potest.

De causis, ob quas excommunicatio ferenda sit. Cap. IX.

S V M M A R I V M.

1 Excommunicatio sine graui, & urgenti causa ferenda non est.

D 2 2 Ex-